

Управління освіти, молоді і спорту Коломийської райдержадміністрації

Отинійська загальноосвітня школа І-ІІІ ст.

ЗАСІДАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ РАДИ

***Виховання відповідального ставлення до
свого здоров'я засобами уроку
«основ здоров'я»***

Підготувала
заступник директора з НВР
ЦЮРАК Оксана Дмитрівна

сmt. Отинія

2019 р.

Метою базової загальної середньої освіти є розвиток і соціалізація особистості учнів, формування в них національної самосвідомості, культури, світоглядних орієнтирів, навичок практичного використання досвіду, здобутого за допомогою читання, усвідомлення важливості читання як чинника власного становлення й соціалізації, екологічного мислення й поведінки, творчих здібностей, дослідницьких і життєзабезпечувальних навичок, здатності до саморозвитку й самонавчання в умовах глобальних змін і викликів.

Для реалізації означеної мети завданням предмету «основи здоров'я» є формування відповідальності за здоров'я, добробут, безпеку, навколишнє середовище, стабільність у майбутньому та розвиток самозарадності учнів через особисту і культурну ідентифікацію, активну громадянську позицію, підприємливість, усвідомлення цінності життя крізь призму фізичного, психічного, соціального та духовного розвитку.

Відповідно до листа МОН України від 13.01.2017, та наказів № 52 «Про оновлення навчальних програм, наказу №201 від 10.02.2017; Про структуру 2018/2019 навчального року та навчальні плани загальноосвітніх навчальних закладів» на вивчення предмета «основи здоров'я» у 2018/2019 навчальному році передбачено:

5-9 класи – 1 год. на тиждень

Інтегрований предмет «основи здоров'я» передбачає розвиток здоров'язбережувальної компетентності шляхом набуття учнями навичок збереження, зміцнення, використання здоров'я та дбайливого ставлення до нього.

Мета інтегрованого предмета: формування в учнів відповідальності за здоров'я, добробут, безпеку, навколишнє середовище та стабільність у майбутньому, оволодіння основами здорового способу життя, життєвими навичками, розвиток самозарадності, активної громадянської позиції, підприємливості.

Завдання предмета «основи здоров'я»:

- формування в учнів мотивації дбайливого ставлення до життя і здоров'я;
- формування у школярів стійких переконань щодо пріоритету здоров'я як основної умови реалізації фізичного, психічного, соціального та духовного потенціалу людини з урахуванням її індивідуальних особливостей;
- виховання у підлітків бережливого, дбайливого та усвідомленого ставлення до власного здоров'я як однієї з найвищих людських цінностей, потреби самопізнання та всебічного самовдосконалення;
- розвиток активної громадянської позиції учнів, спрямованої на

збереження життя і зміцнення здоров'я згідно з основними принципами та закономірностями життєдіяльності людини в природному та соціальному середовищах;

- формування в учнів сталої мотиваційної установки на здоровий спосіб життя як провідної умови збереження і зміцнення здоров'я;
- підготовка учнів до збереження життя і зміцнення всіх складових здоров'я згідно з основними принципами, шляхами й методами;
- навчання учнів методам самозахисту в умовах загрози для життя;
- навчання учнів методам самооцінки і контролю стану і рівня здоров'я протягом усіх років навчання;
- розвиток життєвих навичок учнів, спрямованих на заохочення вести здоровий спосіб життя.

Навчальна програма побудована на основі інтегрованого поєднання елементів знань щодо збереження і захисту життя та зміцнення здоров'я людини.

Зміст тем розгорнуто відповідно до Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти. До кожного розділу програми визначені обов'язкові результати навчання, спрямовані на досягнення учнями здоров'язбережувальної, соціальної, загальнокультурної та інших ключових компетентностей.

Конкретним результатом навчання має бути розвиток здоров'язбережувальних компетенцій учнів, зокрема, збільшення обсягу знань щодо збереження життя та зміцнення здоров'я, поглиблення навичок та умінь (зокрема прийняття рішень, розв'язання проблем, творчого та критичного мислення, спілкування, самооцінки та почуття гідності, протистояння негативному психологічному впливові, подолання емоцій та стресу, а також розвиток співчуття і відчуття себе як громадянина), усвідомлення учнями необхідності відповідати за своє життя і здоров'я.

Зміст програми структуровано за чотирма розділами:

- 1) Здоров'я людини.
- 2) Фізична складова здоров'я.
- 3) Психічна і духовна складові здоров'я.
- 4) Соціальна складова здоров'я.

Особливість методики проведення уроків інтегрованого предмету «основи здоров'я» полягає в тому, що оволодіння сприятливими для здоров'я і розвитку особистості життєвими навичками потребує багаторазового вправління, насамперед у процесі групової взаємодії.

Інтегрований курс «основи здоров'я» у 5-9 класах викладають:

- у 5-х класах: Кінащук Г.Р., спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії, старший учитель; Хоміцька І.І., спеціаліст I кваліфікаційної категорії;
- у 6-х класах: Федоришин З.А., спеціаліст;
- у 7-х класах: Федоришин З.А. та Лаврик І.М., спеціаліст II кваліфікаційної категорії;
- у 8-х класах: Біленька Г.П., спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії;
- у 9-х класах: Ясінська С.М., спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії.

Спеціальну освіту мають Кінащук Г.Р., Федоришин З.А. та Лаврик І.М. Ясінська С.М. пройшла курси для підвищення кваліфікації вчителів, що довантажені даним предметом.

Запорукою формування здорової особистості учня є взаєморозуміння, взаємоповага, толерантність, творче співробітництво всіх учасників освітнього процесу. Увага вчителя має бути зосереджена на проведенні занять з використанням методів навчання, що ґрунтуються на активній участі всіх учнів: роботі в групах, обговоренні, мозкових штурмах, розробці концептуальних карт, рольових іграх, дискусіях, творчих проектах, інтерв'ю, аналізі життєвих ситуацій, екскурсіях, моделюванні розв'язання проблеми тощо.

Особливу увагу необхідно надавати позитивній мотивації учнів не лише на вибір здорового способу життя, а й активну, щоденну й поступальну їх дію за правилами й вимогами збереження життя й зміцнення здоров'я.

Саме так працюють і на уроках, і в позаурочний час педагоги нашої школи.

Аналіз відвіданих уроків дає змогу зробити висновок щодо стану викладання навчального предмету «основи здоров'я» (5-9 класи):

1. Вчителі уроки проводять на належному методичному рівні, уроки мають комунікативну спрямованість та несуть в собі велике корекційне значення.
2. Вчителі планують уроки методично грамотно, цілі уроків завжди відповідають їхньому змісту, формам навчання, доцільно використовуються активні методи та прийоми навчання, велика увага приділяється мотиваційній сфері на різних етапах уроку, завжди присутній доброзичливий клімат спілкування.
3. Всі учні 5-9 класів 100%-ково забезпечені підручниками з предмету (в 7-х класах – за рахунок позики з інших шкіл).

Кінащук Г.Р. ознайомена зі змістом і вимогами програми курсу, методичними рекомендаціями МОН України. Галина Ростиславівна має належну професійну та методичну підготовку, знає психолого-фізіологічні особливості дітей. У своїй роботі використовує різноманітні форми і методи організації навчальної діяльності, створює атмосферу зацікавленості кожного учня в роботі

класу, позитивний настрій на подальшу роботу. Учні 5-х класів ведуть зошити з основ здоров'я з друкованою основою, що дає можливість урізноманітнити завдання для засвоєння та закріплення виучуваного матеріалу.

Більша частина учнів володіє програмовим матеріалом, застосовує знання в практичній діяльності, вміє аналізувати інформацію, робити логічні висновки, дає обґрунтовані відповіді на запитання, розкриває суть явищ і процесів, володіє знаннями щодо основ здорового способу життя, життєвими навичками безпечної для життя і здоров'я поведінки. Учитель на уроках намагається проводити бесіди, застосовує елементи тренінгу, розгляд та аналіз життєвих ситуацій. Так, під час опрацювання з дітьми теми «Вплив телебачення та комп'ютера на здоров'я» пропонує п'ятикласникам інтерактивну вправу «продовж речення «Для мене комп'ютер (телефон) це...». Пропонує дітям самостійно-пошукову діяльність у роботі з підручником. Проводить анкетування, щоб виявити рівень впливу сучасної техніки на дітей. Кінащук Г.Р. на уроках основ здоров'я використовує ІКТ, демонструє відеофрагменти та презентації.

Хоміцька І.І. не є спеціалістом з викладання даного предмету, однак, до реалізації поставлених перед нею завдань підходить відповідально. Раціонально використовує час уроку, наочність. Багато уваги приділяє самостійній та практичній роботі учнів. Завжди здійснює індивідуальний та диференційований підхід до учнів. На уроках доцільно використовується наочність, роздатковий матеріал, інформаційно-комунікаційні технології. Застосовуючи методику випереджувального навчання часто пропонує дітям підготувати групові чи індивідуальні проекти, що не лише сприяє налагодженню ефективної інтерактивної взаємодії на уроці, але й допомагає дітям краще зрозуміти і засвоїти новий матеріал. Перед розглядом теми «Вплив телебачення, комп'ютерів та мобільних телефонів на здоров'я» вчителька запропонувала дітям підготувати проекти «Користь та шкода технічних пристроїв». Діти самостійно об'єднувались у групи, обирали тему, яка цікавила і намагались донести новий матеріал однокласникам. Для контролю за рівнем засвоєння вивченого часто застосовує картки з різнорівневими завданнями, пропонує творчі завдання. Діти ведуть робочі зошити з предмета, куди занотують значення нових термінів, записують власні висновки. На уроках панує атмосфера доброзичливості, учні легко включаються в роботу.

Федоришин З.А. викладає предмет «основи здоров'я» з 2017-2018 н.р. Під час вивчення системи роботи Зоряни Анатоліївни встановлено, що вона добре обізнана із сучасними вимогами до проведення уроків, знає вимоги навчальної програми з основ здоров'я, ознайоmlена з методичними посібниками з предмету та критеріями оцінювання навчальних досягнень. Протягом цих двох років учителька зуміла налагодити взаємодію з дітьми, яких навчає: на уроках панує атмосфера взаєморозуміння, злагодженої роботи. Вчителька постійно слідкує за змістом та культурою дитячих висловлювань, що забезпечує належний рівень

науковості та доступності сприймання. Вдало застосовує активні методи навчання: бесіди, фронтальне опитування, «мозковий штурм», тренінгові вправи, роботу в парах, інформаційно-комунікаційні технології. Учителька намагається будувати урок так, щоб учень був активним учасником уроку на всіх його етапах, щоб панувала атмосфера доброзичливості у спілкуванні. Так під час опрацювання теми «Стилі спілкування» у 6-х класах вчителька постійно ставить перед дітьми проблему, що не лише активізує навчальну діяльність, а й мотивує дітей діяти, дотримуючись норм поведінки. Інтерактивні вправи «асоціативний куш», «продовж речення», «встанови відповідність», «запитай товариша», застосовані під час уроку «Уміння вчитися» у 7 класі допомагають дітям не лише засвоїти виучуваний матеріал, але й побачити власні проблеми у навчанні та можливі шляхи їх подолання. При оцінюванні знань учнів враховує активність, самостійність мислення, вміння робити висновки під час дискусій.

Лаврик І.М. викладає предмет «основи здоров'я» з 2017-2018 н. року. За цей час вчитель напрацював власну систему роботи, де одним із пріоритетних завдань уроку виступає формування здорового способу життя школярів. Педагог, спираючись на життєвий досвід учнів, аналізує конкретні ситуації, випадки, спільно шукають шляхи їх розв'язання. У своїй роботі вчитель дотримується принципів доступності, послідовності. Вдало використовує демонстраційний матеріал та інформаційно-комунікаційні технології як наочність до уроку. Часто застосовує метод моделювання ситуації, спільно розробляють правила поведінки у конкретних надзвичайних ситуаціях. Зміст своєї роботи вчитель спрямовує на підготовку дитини до свідомого осмислення її поведінки в найрізноманітніших ситуаціях та у повсякденному житті, формування вмінь орієнтуватися в надзвичайних ситуаціях, оцінювати їх та знаходити безпечний вихід. Так під час опрацювання теми «Пожежна безпека у громадських місцях» вчитель, опираючись на раніше набуті знання та власний досвід дітей, разом із семикласниками вивчають причини виникнення пожеж та правила поведінки у надзвичайних ситуаціях. На уроці вчитель зробив акцент на тому, що контроль за відвідуванням учнями школи ведеться в першу чергу з метою збереження життя та здоров'я дітей. Знання, отримані в основній школі знаходять своє практичне відтворення на уроках цивільного захисту в старшій школі.

Біленька Г.П. з специфікою даного предмету зустрічається вперше. Однак, як вчитель з великим педагогічним досвідом зуміла не тільки налагодити роботу з 8-класниками, а й забезпечити належний рівень викладання «основ здоров'я» у специфічній підлітковій категорії учнів. Галина Павлівна організовує навчально-виховний процес з урахуванням вікових, психофізіологічних та індивідуальних особливостей учнів, значну увагу приділяє формуванню навичок самонавчання, самоконтролю, самоаналізу, виховуючи в них самостійність і творчу активність. В процесі навчання багато уваги приділяє формуванню у учнів соціальної компетенції, формуванню вміння планувати свою діяльність, коментувати її. На

уроках переважають активні методи навчання: бесіди, обговорення, спостереження та моделювання ситуацій. Активізує навчально-пізнавальну діяльність дітей і проблемний метод. На уроці з теми «Особливості дії тютюнового диму, алкоголю і наркотиків на розвиток репродуктивної системи організму» вчитель ставить перед дітьми дві проблеми: «Чи хочете ви, щоб у майбутньому у вас народились діти?» і «Чи хочете ви, щоб у майбутньому у вас народились здорові діти?». І хоча 13-14 років – це специфічний підлітковий вік, діти підходять до проблеми з розумінням, відповіді напрочуд виважені і усвідомлені. Вчитель вдало використовує міжпредметні зв'язки: використовує приклади із світової літератури для аналізу з позицій охорони життя і здоров'я людини, опирається на досвід, набутий дітьми під час вивчення біології.

У 9 класі завершується вивчення навчального предмета «Основи здоров'я» і тому важливо узагальнити і систематизувати знання учнів щодо здорового способу життя, акцентуючи увагу на формуванні свідомого ставлення до власного здоров'я та його збереження. Особливу увагу необхідно приділити позитивній мотивації учнів не лише на вибір здорового способу життя, а й активну, щоденну і поступальну дію, спрямовану на збереження життя й зміцнення здоров'я.

Найдосвідченішим педагогом з основ здоров'я у нашій школі є Ясінська С.М., яка викладає даний предмет уже впродовж __ років. Основні завдання, які ставить перед собою Світлана Миколаївна:

- формування в учнів знань про здоров'я, здоровий спосіб життя, безпечну поведінку, взаємозв'язок організму людини із природним, техногенним і соціальним оточенням;
- розвиток в учнів мотивації дбайливого ставлення до власного здоров'я, удосконалення фізичних, соціальних, психічних і духовних його чинників;
- виховання в учнів потреби у здоров'ї, що є важливою життєвою цінністю, свідомого прагнення до ведення здорового способу життя;
- розвиток умінь самостійно приймати рішення щодо власного вчинків.

Уроки Ясінської С.М. різноманітні, вчитель використовує методи та форми роботи, які заслуговують на увагу, як традиційні: бесіда, лекція, так і інноваційні: методи «прес», «кошик для сміття», тренінгові вправи тощо. Практикується самостійна пошукова роботи учнів з метою набуття нових знань (підготовка доповідей та повідомлень). Уроки розпочинає зі створення позитивної атмосфери, звертаючи увагу на духовну складову здоров'я. Під час вивчення теми «Умови ефективного навчання» вчитель пропонує дітям за допомогою асоціацій визначити фактори, що допоможуть налаштуватися на успіх, визначити свої слабкі сторони чи негативні риси, які заважають вчитися і поміняти їх на позитивні, вчить визначати бар'єри у навчанні та знаходити способи їх подолання. Велику увагу Світлана Миколаївна приділяє роботі з новими словами та термінами, культурі спілкування, формуванню самокритичності та самооцінки.

Практикує хвилинки релаксації та творчого мислення, активно використовує ІКТ для відеопереглядів та презентацій.

Однак, виховання відповідального ставлення до свого життя і здоров'я не обмежується лише уроками з «основ здоров'я». Активною є і позакласна робота з предмета. Так щороку (двічі на рік) проводяться Тижні знань з безпеки життєдіяльності під час яких не тільки розширюється уявлення дітей про небезпеки, які підстерігають людину у житті та способи їх уникнення чи подолання, а й відпрацьовуються практичні навички із збереження як фізичного так і психічного здоров'я здобувачів освіти. Це і відкриті уроки, і позакласні виховні заходи, вікторини, конкурси малюнків та стінівок, зустрічі з професіоналами, основним завданням яких є збереження життя та здоров'я людини: пожежниками, медичним персоналом, працівниками енергетичних систем, превентивної служби, волонтерами. В школі активно працює медичний гурток, очолюваний медичною сестрою школи Смержанюк Ю.М., на якому щомісяця піднімаються актуальні питання виховання відповідального ставлення школярів до свого життя та здоров'я. Індивідуальні консультації надає психолог школи Юзишин О.М. Традиційними уже стали практичні заняття з відпрацювання шляхів евакуації учасників освітнього процесу під час виникнення надзвичайних ситуацій.

Аналіз відвіданих уроків та заходів дає змогу зробити висновок, що загалом, предмет «основи здоров'я» викладається на належному рівні: уроки проводяться відповідно до чинної програми та методичних рекомендацій Міністерства освіти і науки України, мають комунікативну спрямованість та несуть в собі велике корекційне значення. Вчителі готуються до уроків, цілі уроків, в основному, відповідають їхньому змісту, формам навчання, доцільно використовуються активні методи та прийоми навчання, велику увагу приділяється мотиваційній сфері на різних етапах уроку, завжди панує доброзичливий клімат спілкування. Педагоги раціонально використовують час уроку, наочність. Багато уваги приділяють моделюванню як одній із форм практичної діяльності. Навчальний матеріал завжди подається доступно, системно. В процесі навчання багато уваги приділяє формуванню у учнів соціальної компетентності.

Уроки спрямовані на формування у учнів: моделі поведінки безпеки під час виникнення побутових, природних, техногенних надзвичайних ситуацій; свідомої громадянської позиції щодо небезпек, що призводять до порушення прав людини, здорового способу життя, навичок профілактики захворювань і домедичної само- та взаємодопомоги. На кожному етапі навчання, при вивченні ряду тем в учнів формуються певні знання і поняття про типові небезпеки. Поряд з оволодінням теоретичними знаннями вчителі сприяють появі у учнів практичних вмінь та навичок. Корекційна складова навчального предмету «основи здоров'я» забезпечується формуванням пізнавальної діяльності, відпрацюванням вмінь,

навичок, закріпленням моделей поведінки учнів, у старшокласників – через особисту відповідальність за їхні дії, спрямовані на захист та збереження безпеки себе та інших людей.

Разом з тим, у викладанні даного предмету є і певні недоліки:

1. Відсутність постійного кваліфікованого спеціаліста з даного предмету (плинність кадрів), що не дозволяє забезпечити наступність у викладанні даного предмету з року в рік.
2. Відсутність обладнаного кабінету з основ здоров'я та відповідної навчально-матеріальної бази для викладання даного предмету (навчально-методичне забезпечення, в основному, складається з навчальних програм, підручників, навчальних та методичних посібників).
3. Низький рівень застосування методу проєктів та самостійно-пошукової діяльності дітей у підготовці до уроків (переважають бесіди, опрацювання матеріалу підручників та моделювання ситуацій).
4. Робота в зошитах застосовується здебільшого для запису невідомих термінів та конспекту за вчителем.
5. І під час підготовки до уроку, і під час організації самостійно-пошукової діяльності дітей на уроці вчителі дуже рідко використовують навички та уміння дітей працювати з інформаційно-комунікаційними ресурсами, не акцентують увагу на доцільності та доступності отриманої інформації.
6. Під час вивчення тем про фізичну, психічну та духовну складові здоров'я людини недостатньо використовуються наявні ресурси школи: на уроки не запрошуються медичні працівники, психолог школи.
7. Попри те, що курс «основи здоров'я» передбачає формування усіх основних компетентностей через реалізацію змістових ліній **«Екологічна безпека та сталий розвиток»**, **«Громадянська відповідальність»**, **«Здоров'я і безпека»**, **«Підприємливість і фінансова грамотність»**, інтеграція навчального матеріалу, міжпредметні зв'язки застосовуються рідко.

Успішна реалізація програми інтегрованого предмета «Основи здоров'я» можлива лише на засадах активної співпраці, партнерства всіх учасників освітнього процесу (учнів, педагогів, сім'ї та громади), що передбачає й уможлиблює:

- 1) особистісно орієнтоване навчання;
- 2) збагачення змісту інтегрованого предмета емоційним, особистісно значимим матеріалом;
- 3) використання інтерактивних методів навчання;
- 4) стимулювання позитивних інтелектуальних почуттів учнів, послідовну диференціацію та індивідуалізацію вивчення цього предмета;

5) роботу учнів із різними джерелами інформації, різними видами і типами ресурсних матеріалів;

6) відпрацювання практичних дій при вивченні кожної теми;

7) створення умов для активного діалогу між учасниками-партнерами навчально-освітнього процесу (учнів, учителів, членів сім'ї, громади) та вільного вибору учнями навчальних завдань і способів поведінки;

8) залучення учнів до самооцінювання різних видів своєї діяльності, у тому числі й розвитку життєвих навичок;

9) багатоваріантність форм різних видів діяльності учнів;

10) залучення до активної співпраці сім'ї та громади.

Об'єктом оцінювання навчальних досягнень учнів з основ здоров'я є знання, вміння та навички, емоційно-ціннісне ставлення до навколишньої дійсності, правила поведінки учнів в життєвих ситуаціях.

Позитивно оцінюється кожний крок учня, спрямований на:

- підвищення рівня знань про здоров'я і безпеку життєдіяльності, здоровий спосіб життя, вміння використовувати здобуті знання для зміцнення дорів'я;

- набуття навичок, що сприяють розвитку та взаємозв'язку усіх складових здоров'я (фізичній, соціальній, психічній та духовній);

- позитивне ставлення до здорового способу життя.

Загалом діти мають добрий рівень знань з предмету «основи здоров'я», про що свідчать поурочне та підсумкове оцінювання. Моделювання ситуацій на уроці дозволяє вчителю перевірити рівень засвоєння теоретичного матеріалу, а ми всі знаємо, що діти, здебільшого, знають, як треба поводитись. А от чи вміють – це покаже саме життя. І воно поставить нам, вчителям, оцінку з даного предмету.

Проект рішення педради:

1. Учителям основ здоров'я:

- 1.1. Продовжити систематичне та цілеспрямоване здійснення превентивної освіти учасників навчально-виховного процесу.
- 1.2. Активізувати застосування ефективних форм та методів роботи з учнями, впровадження сучасних інформаційних технологій та передового педагогічного досвіду у навчально-виховний процес.
- 1.3. Уроки з «основ здоров'я» будувати на засадах інтеграції теоретичних і практичних знань, які здобувають учні під час міжпредметних зв'язків з іншими навчальними предметами (природознавства, хімії, біології, у побуті тощо) та набутого життєвого досвіду відповідно до вікових, психофізичних особливостей та пізнавальних можливостей
- 1.4. Вжити дієвих заходів щодо поповнення навчально-матеріальної бази з предмета необхідною наочністю, відеопосібниками. Широко використовувати на уроках відеосюжети з телепрограм, інші переконливі відеоматеріали при вивченні окремих тем чи аналізі конкретних ситуацій.
- 1.5. Оформити куточки з основ здоров'я в кабінетах, в яких викладається предмет.

2. Класним керівникам, психологічній службі, медичній сестрі:

Проводити систематичну позакласну роботу з учнями школи із виховання відповідального ставлення до свого здоров'я.

3. Дирекції школи:

Проаналізувати наявний стан та розробити перспективи прогнозування удосконалення навчально-методичного та матеріально-технічного забезпечення викладання основ здоров'я.